

Pravni život

časopis za pravnu teoriju i praksu

TEMATSKI BROJ

PRAVO I ODGOVORNOST

24

godina kopaoničke škole
prirodnog prava

UDRUŽENJE PRAVNIKA SRBIJE

BROJ 12 • BEOGRAD • 2011 • TOM IV

stoje različiti mješoviti sistemi. Čak i kad bi sve države slijedile teorijske modele, postojala bi najmanja dva mješovita sistema, čiji efekti su donekle različiti.

Uopšte, može se reći da mješoviti sistem doprinosi većoj reprezentativnosti parlamenta od većinskog izbornog sistema. Jedna vrsta mješovitog sistema obezbjeđuje istu ili vrlo sličnu reprezentativnost parlamenta koju obezbjeđuje proporcionalni sistem, dok se druga vrsta mješovitog sistema u ovom pogledu nalazi između većinskog i proporcionalnog sistema. U cjelini, stepen disproporcionalnosti je veći nego u proporcionalnim sistemima.⁴⁰ Ne može se bez ikakvih ograda tvrditi da mješoviti sistem pogoduje isključivo velikim partijama. Da li će ih on favorizovati, zavisi ne samo od vrste mješovitog sistema, već i od njegovih konkretnih osobina: broja mandata koji se dijele u višemandatnim odnosno jednomandatnim izbornim jedinicama; broja odnosno veličine višemandatnih izbornih jedinica; i izbornog praga. Efektivni broj partija je veći nego u većinskom sistemu, ali manji nego u proporcionalnom sistemu. Relativno visok izborni prag takođe utiče na smanjivanje broja partija u parlamentu.

Mješoviti sistem omogućava formiranje stabilnih koalicionih vlada, čiji sastav je unaprijed poznat. Ovo je u vezi sa prirodom mješovitog sistema: on vodi stvaranju predizbornih koalicija. One mogu biti formalne, kakav slučaj je bio u Italiji, ili neformalne, kada dvije ili više partija odluče da podrže iste kandidate u jednomandatnim izbornim jedinicama. Zato su birači relativno sigurni u pogledu partijskog sastava buduće koalicione vlade. Velika specifičnost mješovitog sistema je strateško glasanje. Ono je, s jedne strane, korisno, jer omogućava da se optimizuje dat glas, ali, s druge strane, može iskriviti sliku o stvarnom raspoloženju birača, koji ne glasaju uvijek za političku stranku koju preferiraju, nego se rukovode razlozima političke nužde.

⁴⁰ Indeks disproporcionalnosti većinskog sistema je 10,9, proporcionalnih sistema 4,4, a mješovitih sistema 6,9. (Michael Gallagher and Paul Mitchell (ed.), nav. djelo, str. 546).

GORAN MARKOVIĆ, Ph.D.,
Assistant Professor, Faculty of Law
University of East Sarajevo

CONSEQUENCES OF MIXED ELECTORAL SYSTEM

Summary

Various types of mixed electoral system give different effects regarding parliament representativeness, shape of party system and government stability. Generally speaking, it could be said that mixed system contributes to larger representativeness of parliament than the majority rule or plurality voting. One type of mixed system guarantees the same or similar representativeness of parliament as proportional system does, while the other type is somewhere between majority rule or plurality voting and proportional systems in this respect. It could not be said without any reservation that mixed electoral system favours only big parliamentary parties.

Mixed electoral system enables creation of stable coalition governments with beforehand known party composition. This supervenes from another mixed system's characteristics: it leads to creation of pre-electoral formal or informal party coalitions. Therefore voters are relatively certain about party composition of future coalition government.

Strategic voting is a particular feature of mixed electoral system. It is useful for enabling the biggest possible benefit from a vote given. On the other hand, it can distort image of voters' mood, for voters don't always give their votes to preferred political parties but behave according to political necessity.

NENAD ĐURĐEVIĆ

KOOPERATIVNA ODVOJENOST DRŽAVE I CRKAVA I VERSKIH ZAJEDNICA U SRBIJI I NEMAČKOJ

U V O D

Republika Srbija dobila je novi Zakon o crkvama i verskim zajednicama (ZCVZ) 2006. godine¹, iste godine kad i novi Ustav Srbije, ali nešto pre njega. Zakon prati Pravilnik o sadržini i načinu vođenja Registra crkava i verskih zajednica, koji je donelo Ministarstvo vera na osnovu čl. 21. st. 4. Zakona.² Donošenjem Zakona nisu, međutim, prestale sve nejasnoće vezane za ostvarivanje slobode veroispovesti građana i pravni položaj verskih zajednica u Srbiji. Štaviše, neki problemi su se otvorili svom žestinom.³ Zakonu o crkvama i verskim zajednicama i njegovom sprovođenju upućene su nakon donošenja brojne primedbe. Kritike su uputili OEBS, Savet Evrope, američki Stejt Department, brojne nevladine organizacije⁴,

Dr Nenad Đurđević, profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Kragujevcu.

¹ "Sl. glasnik RS", br. 36/2006.

² "Sl. glasnik RS", br. 64/06.

³ Tim problemima smo se detaljno bavili u: Nenad Đurđević, Sloboda veroispovesti i pravni položaj crkava i verskih zajednica u Republici Srbiji, Zaštitnika građana i Službenog glasnika, Beograd, 2009, str. 51–121.

⁴ Videti, na primer, Verske slobode u Srbiji – stanje, prepreke, mogućnosti, urednik: Vladimir Ilić, Centar za razvoj civilnog društva, Zrenjanin, 2009.

